

Ikt. sz.: KUB-41/25-3/2018.

KUB-8/2018. sz. ülés
(KUB-8/2018-2022. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Külügyi bizottságának**
2018. november 5-én, hétfőn 9 óra 54 perckor
az Országház Széll Kálmán termében (főemelet 64.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Tájékoztató a magyar-lengyel kapcsolatokról</i>	5
<i>Az elnök bevezetője</i>	5
<i>Magyar Levente tájékoztatója</i>	6
<i>Krzysztof Szczerski tájékoztatója</i>	6
<i>Kérdések, hozzászólások</i>	11
<i>Krzysztof Szczerski válaszai</i>	15
<i>Az ülés berekesztése</i>	20

Napirendi javaslat

1. Tájékoztató a magyar-lengyel kapcsolatokról

Előterjesztők:

Krzysztof Szczerski, államtitkár, a Lengyel Köztársaság elnöki kabinetjének vezetője

Óexc. Jerzy Snopek, Lengyelország magyarországi nagykövete

Magyar Levente, a Külgazdasági és Külügyminisztérium államtitkára

2. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Németh Zsolt** (Fidesz), a bizottság elnöke

Balla Mihály (Fidesz), a bizottság alelnöke
Juhász Hajnalka (KDNP), a bizottság alelnöke
Mesterházy Attila (MSZP), a bizottság alelnöke

Dr. Zsigmond Barna Pál (Fidesz)
Nacsá Lőrinc (KDNP)
Dr. Brenner Koloman (Jobbik)
Gyöngyösi Márton (Jobbik)
Dr. Gurmai Zita (MSZP)

Helyettesítési megbízást adott:

Csenger-Zalán Zsolt (Fidesz) Balla Mihálynak (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Dr. Fürjes Róbert bizottsági főmunkatárs
Gódor Szilvia ügyintéző-titkárnő

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Krzysztof Szczerski államtitkár, a Lengyel Köztársaság elnöki kabinetjének vezetője
Magyar Levente, a Külgazdasági és Külügyminisztérium államtitkára

Megjelent

Őexc. Jerzy Snopek, Lengyelország magyarországi nagykövete

(Az ülés kezdetének időpontja: 9 óra 54 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: *(A napirendi pontok tárgyalása folyamatos lengyel-magyar tolmácsolás mellett zajlik.)* Tisztelt Bizottság! Jó reggelt kívánok. Megállapítom a határozatképeségünket. Balla Mihály helyettesíti Csenger-Zalán Zsolt képviselőtársunkat. A napirendet megküldtem. Van-e a napirenddel kapcsolatban bárkinek felvetése, kérése? *(Senki sem jelentkezik.)*

Amennyiben nincsen, fölteszem szavazásra. Ki támogatja a napirendet? *(Szavazás.)* Egyhangú. Köszönöm szépen.

Tájékoztató a magyar-lengyel kapcsolatokról

Az elnök bevezetője

Tisztelt Bizottság! Napirendünk, amiért ma találkozunk, hogy a magyar-lengyel kapcsolatokról meghallgassuk Krzysztof Szczerski államminiszter urat, a lengyel köztársasági elnök kabinetjének vezetőjét, külpolitikai főtanácsadóját, akinek éppen a mai napon kerül bemutatásra Az európai utópia című könyve itt, Magyarországon. Illetőleg szeretném köszönteni Magyar Levente miniszterhelyettes urat a Külgazdasági és Külügyminisztériumból.

Tisztelt Képviselőtársaim! Az lenne a menetrend, hogy először a vendégeinknek adnám meg a szót. Ezt követően lenne lehetőség, hogy kérdéseket tegyünk föl, álláspontot fejtünk ki, utána pedig megkérjük vendégeinket, hogy válaszoljanak nekünk.

Azzal szeretném bevezetni a mostani bizottsági ülésünket, hogy a Szczerski úr könyvében az indítógondolat úgy hangzik, hogy egy nagyon fontos időszakot él át Európa és talán a nyugati világ is. Ezt a helyzetet Noé helyzetéhez hasonlítja, amikor is Noé elkezdte már építeni a bárkáját, de nagyon nagy értetlenkedés fogadta, gyakran volt nevetség tárgya. Tehát alapvetően értetlenség övezte az ő bárkaépítő tevékenységét, és mindenki élt úgy, mint hogyha az a világ, amely a sajátja lenne, mindig tartana. Nem készült senki az özönvízre, és azt tartották normálisnak, hogy ne készüljenek az özönvízre.

Ennek az analógiának a nyomán úgy gondolom, hogy nagyon érdekes analógia, hiszen ma is nagyon sokan úgy viselkednek Európában, mint hogyha minden a legnagyobb rendjén lenne, és nem érzékelik azokat a súlyos válságjelenségeket, amelyek Európában kibontakozóban vannak. Csak néhányan kezdték el megépíteni a bárkát.

Ezen bárka építésének nagyon fontos szereplője ma Közép-Európa, nagyon fontos szereplője Lengyelország, és ennek a külpolitikának a kialakításában, formálásában Szczerski úrnak meghatározó szerepe volt, van, és bízunk benne, hogy a jövőben is lesz.

A kérdés az, hogy sikerült-e már valamit ennek a válságnak a tudatosítása területén elérni. Egy másik bibliai hasonlattal, Szczerski úr, azt szeretném kérdezni, hogy mennyire sikerült elkezdni Jerikó falait lerombolni. Látszik-e már valami abból, hogy omladoznak a szűklátókörű brüsszeli elit európai falai? Mit érzékel ebből? Halad-e előre ez a folyamat? Illetőleg hogyan illeszkedik ebbe a folyamatba, Jerikó falainak lerombolásába az, amit most Angela Merkelnek a pártelnöki tisztségről való lemondása jelent, mert azt gondolom, hogy az egyik nem mellékes

tényezője ma az európai politikának, hogy mi fog Németországban történni, és milyen változás várható a német külpolitikának a térségünkkel összefüggő vonalvezetésében.

Nyilvánvalóan nagyon sok kérdés fog még elhangzani a hozzászólások során, nem szeretném húzni tovább az időt. Megadom a szót először miniszterhelyettes úrnak és aztán vendégünknek, államminiszter úrnak. Miniszterhelyettes úr!

Magyar Levente tájékoztatója

MAGYAR LEVENTE államtitkár (Külgazdasági és Külügyminisztérium): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Államtitkár Úr! Köszönjük, hogy ellátogatott hozzánk a mai napon. Tisztában vagyunk azzal, hogy ön meghatározó a lengyel külpolitika formálásában és azon kevesek egyike ma Európában, akik intellektuális oldalról közelítik meg a külpolitikát, és azt nem egy napi harcként fogják fel, hanem tudnak távlatokban és olyan tágabb összefüggésekben gondolkodni, amelyekre talán ma kevesen képesek. Mi több, megvan az a képessége a lengyel kormánynak, hogy ezt a távlati gondolkodást utána napi cselekvésre lefordítsa, és összhangban álljanak a hosszú távú érdekek a napi cselekvéssel. Ez egy ritka erény ma Európában. Tudjuk azt, hogy ennek a teoretikus atyja nagyrészt ön, államtitkár úr, ezért külön köszönjük, hogy eljött hozzánk és talán valamennyit el tud nekünk abból magyarázni, hogy hogyan működik a lengyel diplomácia.

Én európai politikai kérdésekkel, összefüggésekkel most nem foglalkoznék. Egyetlen kérdést szeretnék önnek feltenni, hogy ebben a bábeli helyzetben - ahogy Gyöngyösi képviselő úr fogalmazott pár perccel ezelőtt, még akkor is, ha nem erre értette ezt a kifejezést -, tehát az európai zűrzavarban hogyan tud a magyar-lengyel együttműködés utat találni magának. Melyek azok a felületek, amelyeken hosszú távon biztosítható az, hogy ez a szövetsége Magyarországnak és Lengyelországnak nem marad meg egy elvi és történelmi reminiscenciákra épülő baráti szinten, hanem valódi tartalmat nyer, még a jelenleginél is mélyebb és kézzelfoghatóbb tartalmat nyer? Hiszen minden egymás melletti kiállás és a barátság minden megnyilvánulása, kifejezése mellett is azt kell megállapítanunk, hogy a magyar-lengyel együttműködés nélküli sok gyakorlati területen az eredményeket. Ezen változtatnunk kellene.

Tehát számítunk Lengyelországra és önre személyesen abban, hogy a következő években ebbe az irányba tudjuk építeni ezt a kapcsolatrendszert, még egyszer: figyelembe véve, hogy körülöttünk Európában, de a világban is olyan idők járnak, amikor nagy a kísértés arra, hogy a szomszédainknak és a szűkebb térségünknek kevesebb figyelmet szenteljünk, hiszen a hullámok sokkal nagyobb dimenziókban csapkodnak körülöttünk.

Államtitkár úr, isten hozta Budapesten, köszönjük, hogy eljött és nagy érdeklődéssel hallgatjuk a gondolatait.

ELNÖK: Köszöntöm még egyszer lengyel vendégeinket, köszöntöm államtitkár urat, köszöntöm Jerzy Snopek nagykövet urat, köszönjük, hogy itt van velünk. Megadom a szót államminiszter úrnak. Parancsoljon!

Krzysztof Szczerski tájékoztatója

KRZYSZTOF SZCZERSKI államtitkár, a Lengyel Köztársaság elnöki kabinetjének vezetője: Jó napot kívánok mindenkinek, elnök úr, önnek is! Nagyon köszönöm a meghívást. Óriási megtiszteltetés, hogy a magyar parlament Külügyi bizottsága előtt megszólalhatok, és az az érzésem, hogy valaki olyannak mutattak engem be, akinek van valami mondanivalója. Köszönöm.

A lengyel szejmben egy ilyen helyzetben általában jövőbeni nagykövetjelöltek ücsörögnek egy ilyen bizottságban, és őket meghallgatja a külügyi bizottság. Úgyhogy akkor azt mondanám, hogy én most nagykövetjelöltnek érzem magam, a mi közös érdekeink nagykövete kívánok lenni. Ha el kell mondanom azt, hogy melyek a mi külpolitikai gondolkodásunk legfőbb elvei, akkor csak a legfontosabbra szorítkoznék most.

Egy: ez a Noé-metaphora, amit fölolvastott ön a könyvemből, valami olyasmi, ami a szívünkhöz közel áll és a fejünkben is benne van, mert ez azt jelenti, hogy mindenekelőtt konzekvensen meg kell lépni a magunk lépéseit, meg kell csinálnunk a saját politikánkat még abban az esetben is, ha ez értetlenségbe ütközik, és nem vagyunk meggyőződve mi sem arról, hogy ez teljes bizonyossággal bejön. Mert a külpolitika valamivel jóval több, mint egy ilyen vészhelyzeti taktika. Ez nem rövid távú cselekvés. Bizonyos elvekből, hosszú távon jogosnak és igaznak véltekből kell hogy jöjjön elő ez a politika. Amit a lengyel külpolitika mindig is prezentált, két ilyen elvre támaszkodik. Az egyik, hogy mindig kell hogy választási lehetőségünk legyen, mindig kell olyan helyzetet találni, amikor politikai választás lehetősége van és nem az, amikor be vagyunk szorítva a sarokba a külső tényezők által. Tehát úgy kell irányítani a politikát a külpolitikában, hogy mindig legyen választási lehetőség, és ne valamiféle kényszerhelyzetben lépjünk. Utána lehet, hogy rosszul döntünk, és ennek vannak konzekvenciái, de maga az a tény, hogy dönthetünk, ez már önmagában értéket képvisel.

A másik ilyen elv, és ez a mi geopolitikai fekvésünknek köszönhető, tehát a németek és az oroszok közé szorultságunknak köszönhető, azaz hogy a németek és az oroszok közötti tér alany kell hogy legyen, nem szabad megengedni, hogy csak olyan terület legyen tárgyasulva, ahol mások játsszák a politikát. Tehát a németek és az oroszok között kell hogy valami legyen; nemcsak tér, nemcsak terület, kell hogy egy politikai alany létezzen, amely képes önállóan cselekedni ekkora óriási erőkkel a szomszédságában is, és mi ezt az alanyt nevezzük Közép-Európának. Nekünk ezt a németek és az oroszok közé szorult területet mindig bővítenünk, tágítanunk kell annak érdekében, hogy Közép-Európa számára legyen is hely németek és oroszok közé szorulva.

Mert, ha közvetlen, kizárólagos kapcsolat van Berlin és Moszkva között, akkor ez a két főváros szó nélkül felosztja ezt a területet egymás között a mindenkori érdekeinek megfelelően. A lecke az, hogy általában globális háborús katasztrófával zárul ez a megosztás. Ezt mi nemcsak a magunk érdekében csináljuk. Nehogy azt higgye valaki, hogy ez egy ilyen egoisztikus politika, hogy mi akarunk ott az alanyok lenni, hanem a történelem leckéit tanultuk meg. Ha Berlin és Moszkva puffer nélkül közvetlen szomszédságban működnek, akkor előbb vagy utóbb először felosztják ezt a területet, majd pedig utána konfliktusba keverednek egymással. Ez az a két elv, amire épít a hosszú távú lengyel külpolitika. Tehát egy: választási lehetőség, és kettő: olyan környezetben éljünk Közép-Európában, ami nekünk kedvez.

Most akkor hogyan építsük ezt fel, és mit tehetünk a magyarokkal ennek érdekében közösen? Egy: először is a regionális együttműködés intézményeit kell felépítenünk. Nagyon büszke vagyok, hogy ennek a lényege, ennek az alapformának a lényege, ami Közép-Európa, ami a visegrádi csoport, tehát ez az a vetőmag, amelyik már hajt, már szárba szökött. Ehhez két új formátumot tettünk hozzá, mind a kettőnek részese Lengyelország is és Magyarország is. Az egyik a biztonság, a NATO keleti fala, ez az úgynevezett Bukaresti Kilencek. A másik pedig a „Három tenger” országai, tehát az Adriai-tenger, Balti-tenger és Fekete-tenger vidéke.

Azt hiszem, hogy ez a 3 formátum képes kielégíteni a mai szükségleteket Közép-Európa számára. Ezt úgy definiálom, hogy a V4 elsősorban az európai politikát

az Európai Unión belül alakítani kívánó testület. Ebben spektakuláris, látványos sikere van a visegrádi csoportnak a migránspolitikában. Ez egy olyan szorosan vett univerzális forma - így mondanám -, amely európai politikára épít. Ez a V4.

Aztán ezt követi egy szélesebb formula, ez a biztonsági formula. Ez a Bukaresti Kilencek, ez a NATO keleti fala, ahol a maga útját járva kezdetben egy olyan formulát, politikai formulát fogalmaztunk meg, amely arany formulának tekinthető az együttműködésünkben. Ezekben a deklarációkban le lett írva, hogy minden állam jogosult egyedi módon dönteni a saját biztonságpolitikája tekintetében. De mindenkinek kötelessége az egyes államok egyedileg meghozott döntéseit testületileg támogatni.

Tehát nincs egy biztonságpolitika, mert mindenkinek megvannak a maga feltételrendszerei, és mindenkinek jogában kell hogy álljon magának dönteni. De közös kötelezettség van, hogy ezekben az egyedi döntésekben a tagállamokat igenis testületileg támogassák. És azt hiszem, ez beválik.

És innen jön, hogy NATO-seregek vannak a balti államokban; nincs Magyarországon, és nem azért vannak NATO-csapatok, nem akarjuk, hogy idejöjjenek a NATO-sok Magyarországra, mert a magyarok úgy döntöttek, hogy nem kell, köszönik szépen, és Lengyelország támogatja ezt a döntést. Nincs rivalizálás. Az egyedi döntésekben egymást kell támogatnunk. Ez van.

És van a másik, a kiszélesített forma, ez a „Három tenger” országai. Ez nem annyira biztonságpolitika, mint lényegesen inkább gazdaságpolitika és elsősorban ebben is infrastruktúra-politika az Észak-Dél-tengely mentén. Ez egy olyan érték, ami két oknál fogva érték.

Egy: a régió országai közül több ország életében először kapcsolódik gyakorlati együttműködésben egy ekkora területen Észtországtól Horvátorszáig és Bulgáriáig. Ez a tudat, hogy ez a három tenger a világ három kapuja a közép-európai térség számára, és ez már önmagában is érték.

Infrastrukturailag, energetikailag, szállításilag, telekommunikáció szempontjából össze kell ezeket az államokat kötni, de egyenesen úgy fogalmazok, hogy a „Három tenger” országai az első olyan iniciativa a mi régióinkból, amelyhez csatlakozni akarnak más, nálunk lényegesen gazdagabb nyugati államok is. Életünkben először sikerült a helyzetet fordítani, irányt fordítani. Nem mi akarunk integrálódni a Nyugattal, hanem némely nyugati ország akar integrálódni a mi ötleteink nyomán létrejött együttműködéshez.

És itt volt az áttörés. Ez volt az a német applikáció, hogy ők is szeretnének csatlakozni a „Három tenger” országaihoz. És a mi fővárosainkban születik meg a döntés: akarjuk-e a németeket ebben az együttműködésben, vagy köszönjük szépen, nem; vagy milyen feltételek mellett? Mi diktáljuk a feltételeket. A döntés a mi kezünkben van, és nem Berlinben.

Ez csak egy példa volt, de több ilyen kulcsot tudnék mondani a „Három tenger” országai kapcsán. A regionális együttműködésben komoly kihívás az, hogy ez az együttműködés a Kelet-Nyugat határa mentén zajlik.

A mai feltételek közepette úgy az Európai Unióban, mint a NATO-ban mi egyértelműen keleti fal menti országok vagyunk. És ennek megfizetjük az árát. Megfizetjük annak az árát, hogy mindkét euroatlanti szervezet keleti fala mentén tartózkodunk. Azt hiszem, keveset beszélünk azokról a költségekről, amiket el kell viselnünk azért, mert mi itt vagyunk az euroatlanti keleti fal mentén. Mert mi ezt csöndben csináljuk, mert mi nem dicsekszünk ezzel, viszont keveset beszélünk róla.

Lengyelország védi és óvja az Európai Unió külső határainak 1200 kilométerét, és ezért egy fél eurót nem kap extrában. 1200 kilométeres külső határt biztonságosan

véd Lengyelország, és a lengyel állam az Európai Unió keleti külső határait mindennap így védi.

Magyarország úgyszintén külső határokat véd. Az egész régiónk ezt megkapta leckéül, házi feladatul, és erről beszélni kell nemcsak a menekültügy miatt, hanem az európai szolidaritás jegyében is. Mi lehet szolidárisabb Európánál, mint az, hogy az Európai Uniónak egy nagy külső határszakaszát mi saját erőből védjük?

De az a tény, hogy mi a határon vagyunk, külső határon vagyunk, óriási költséggel jár, és azt hiszem, hogy előttünk van még az a vita, az a régióbeli államok vitája, hogy hogyan és milyen módon lehetséges ezt a határt kitolni tovább, keletre, hogy minden határunk az euroatlanti közösségnek belső határa legyen, ne a külső határai legyünk.

Ezt a vitát nagyon szívesen elvállaljuk ukrán témában például. Én nagyon szívesen elvitatkoznék arról akár önökkel is, hogy hogyan látják önök ezt itt, Magyarországról. Mert számomra nagyon fontos a német és az orosz hatalom közé szorult Közép-Európa sorsa. Vitázzunk róla! Mint ahogy miniszterhelyettes úr mondta, miről beszéljünk konkrétan, konkrét nyelvezettel? Ne csak az európai uniós politikánkról beszéljünk, hogy mi az, amit mi mint régió a nyugati partnerekkel szemben meg tudunk csinálni vagy meg akarunk csinálni! Beszéljünk arról is, mi az, amit mi mint régió a keleti országokkal szemben kívánunk képviselni.

Még két elem, ha megengedik, amire szeretném felhívni a figyelmet itt, a régióban. A másik ilyen gyakorlati elem a lengyel külpolitikában a transzatlanti kapcsolatok fenntartásának feltétlen szükségessége. A lengyel politikai diskurzusban soha nem volt megkülönböztetés az európai integráció és az atlanti integráció között. Nem volt különbség.

A kezdetek kezdetétől azt mondtuk, hogy mi az euroatlanti közösség tagjává szeretnénk válni, mert a lengyel politikai gondolkodás a Nyugatot így definiálta mindig is: euroatlanti közösségnek definiálta. Bennünket nyugtalanít minden olyan felhívás, ami az euroatlanti kapcsolatok szűkítését célozza. Félig viccesen én inkább azt mondanám, hogy ez az „arcom vagy a hátam” kérdése. Mindenkinek csak egy arca és mindenkinek csak egy háta van. Hova fordulunk arccal és hova fordulunk háttal? Ha az euroatlanti relációtól, az Egyesült Államoktól elfordulunk arcunkkal és a hátunkat mutatjuk - hogy ne az alsóbb régiókat mondjam a testemen -, akkor természetes, hogy arccal Moszkva vagy Peking felé nézünk, és ebben a pillanatban módosult a geopolitikai helyzetünk. Mi azt szeretnénk, hogy az európai arc az atlanti régió felé forduljon mindenhol, és ezért igyekszünk fenntartani a stratégiai kapcsolatot minden egyes nyugati adminisztrációval és felhasználni azokat a kapcsolatrendszeret, amelyek az amerikai jelenlétből, az európai jelenlétből fakadnak.

Végül pedig Európai Unió - erről persze vég nélkül lehet beszélni. Én egy dolgot látok kiemelendőnek: Lengyelország az európai egység kedvezményezettje. Lengyelország veszít, ha Európa befolyásolási övezetekre osztódik, mert ebben az esetben mindig áldozatait vagyunk egy ilyen megosztottságnak. És ami bennünket nyugtalanít az Európai Unióban hallható hangok közül, hogy kétsebességű Európában gondolkozzunk. Ez nyugtalanít. A lényege a dolognak az egység. Ahogy Duda elnök mondja, Európa négy egysége: az intézmények egysége, a jogok egysége, a piac egysége és a költségvetés egysége. Ha ezt elkezdjük osztogatni, felosztogatni, elkezdjük a piacot, az intézményeket, a költségvetést felosztani különféle sebességfokozatokra és eltérően elkezdjük alkalmazni az európai jogszabályokat függően attól, hogy kivel szemben akarjuk alkalmazni, akkor eljön a vadnyugat ideje és nem az európai integráció ideje.

És ha ezt a négy egységet, egységességet fel tudjuk használni, élni tudunk vele, akkor tudunk élni az európai szabadsággal. Tehát akkor beszélhetünk arról, hogy a személyek, az áruk, a szolgáltatások és a tőke szabad áramlása, különben véget ér az európai szabadság. A lengyelek számára pedig - valószínűleg a magyarok számára is, de én most a lengyelekről beszélek - az európai integráció legnagyobb eredménye az a szabadság, amit kiharcoltunk annak köszönhetően, hogy odatartozunk az euroatlanti közösséghez: szabad utazás, szabad vállalkozás, tanulás. Ha ezt most elvonnák a lengyelektől, akkor azt hiszem, hogy az Európai Unió iránti vonzalmuk radikálisan zuhanórepülésbe fogna.

Nem vagyok én egy idősödő ember, én legalábbis nem érzem magam annak, de akkor is emlékszem még azokra az időkre, amikor a saját hazámba bezárva éltem. 1990-ben utaztam életemben először külföldre. Bécsbe mentünk akkor, amikor a nagybátyám ott egy kutatóintézetben dolgozott, és őt meglátogathattam. Én akkor már felnőtt ember voltam, és ez volt az első alkalom, hogy külföldet láthattam, mert apám antikommunista ellenálló volt, úgyhogy az egész családnak elvették az útlevelét akkoriban. Nos, tehát ma az olyan korban levő emberek, mint amilyen voltam én akkor, nem is érzik, hogy ez bármikor is probléma lehetett, hogy már felnőttként láttam meg azt a világot, amit nem is értettem. Ők nem ismerik ezt az érzést.

Amikor a nagybátyámtól kinn Bécsben megkérdeztem, aki nem is értette a kérdésemet, azt kértem, hogy valami autókat áruló boltot, üzletet, szalont mutasson nekem. Autószalont! Amikor évtizedekig vártunk egy autó-előfizetéssel egy autóra Lengyelországban, fel kellett iratkozni, sorbaállás, és vártuk az autó megérkezését, akkor én azt hallottam, hogy Nyugaton autóüzletek vannak, bemegyek a boltba és veszek egy autót. El nem tudtam ezt képzelni Lengyelországból annak idején. Az én nagybátyám, aki bölcsész volt, megsértődött, hogy ahelyett, hogy Bécs kiváló műemlékeit néznéd, te autósboltokat keresel. Akkor megmutatta nekem, utána aztán elmentünk megnézni Bécset. Nem is tudom, amikor az ember visszaemlékszik ezekre az időkre - akik minél többet éltek a kommunizmus időszakában, annál többre emlékeznek ebből -, és ezt összehasonlítom a mai időkkel, akkor teljesen egyértelmű, hogy mitől van az integrációnak akkora támogatása, amekkora van. Mert ez egy másik életnek a támogatása, nem annak az életnek a támogatása, ami akkor volt.

De ez nem jelenti azt, hogy ne lássuk azokat a hibákat, amelyeket ma elkövet Európa. Sőt, a hibák ellen kell fellépni, harcolni, mégpedig annak érdekében, hogy megvédjük azt, amit már elértünk a szabadság és a demokrácia jegyében. Mert ma Európában demofóbia uralkodik és nem demokrácia. Ha megnézzük, hogy az egyes európai országokban az egyes választási kampányokban milyen főcímekekkel, fejlécekkel jelenik meg a napi sajtó, ma félelem tölti el ezeket a lapokat egy választás előtt. „Oh, most megint valamelyik német tartományban tartományi választások lesznek, ugyan mi történhet még? Svédországban választások lesznek, mi lesz ebből? Franciaországban választások lesznek, mi történik velünk?” A demofóbiában lehetetlen politizálni, félni a saját választóközönségünktől lehetetlen dolog. És vannak országok, ahol demokrácia van, ahol a megválasztott hatalom teljesíti a választási ígéreteit; három ilyen ország van: Magyarország, Lengyelország, Olaszország. És ezeket tekintik a demokrácia szempontjából veszélyes országnak? Hát, ez az, ami azt jelenti, hogy a talpról a fejére állították a logikát. Demokratikus országokat - ahol a kormányzatok a választási mandátumot teljesítik, teljesítik a választási ígéreteiket és azt csinálják, amit beígértek választóiknak a kampány alatt, és ennek a társadalmi támogatottsága megvan ezekben az országokban -, ezeket tekintik a demokrácia szempontjából veszélyes országoknak? Mindenhol demofóbia van, és ha félnek a választásoktól, és azt mondják: mit tegyünk, hogy más eredmény legyen, mint amit a választói akarat majd kikényszerít; akkor már teljesen fals nyelvezetet beszélünk

egész Európában. Mi valóban ennek a szabadságnak és ennek a demokráciának a jegyében el kell hogy mondjuk, hogy mi az, ami a valóságban történik. És ez az a Noé bárkája, amiről elnök úr beszélt. Arról biztosíthatok mindenkit - remélem, az Isten megkegyelmez és nem lesz itt özönvíz, de ha özönvíz lenne, akkor az általunk épített bárkákra nagyon sok nemzet fog fölkéredzkedni. Mert már most úgy van; emlékszem, az elmúlt évben karácsonykor vendégeim voltak Brüsszelből Krakkóban, és tudják, mi volt a számukra a legsokkolóbb ezeknek a belga vendégeknek?

Az, hogy a krakkói piacon a karácsonyi vásárban nem a hadsereg óvja az ott keringő közönséget tűzfegyverekkel. Kérdezték, hogy hol vannak a mesterlövészek. Hova sikerült őket elrakni, hogy nem látják ezeket a karácsonyi vásárt körülölelő fegyvereseket? Mondjuk, hogy itt nincs sehol, mi nem dugtunk el semmiféle katonát, rendőrt. Karácsony van, ünnep van.

Ők ezt nem tudják megérteni, hogy Európában létezik olyan város, hogy betonkockák meg katonaság meg fegyveres erők nélkül lehet egy ilyen tömegrendezvényt rendezni. És én erre a képre emlékszem nagyon, és ezt érdemes nagyon-nagyon megjegyezni, hogy megértsük, hogy mi az, ami a jövőhöz tartozik, és mi az, ami már a múlt. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük, miniszter úr. Tisztelt Bizottság! Megnyitom a hozzászólások számára a lehetőséget. *(Jelzésre:)* Gurmai Zita képviselő asszony, Gyöngyösi képviselő úr, Nacsa Lőrinc, Zsigmond Barna. Rendben.

Először: Gurmai Zita képviselő asszony, Magyar Szocialista Párt!

Kérdések, hozzászólások

DR. GURMAI ZITA (MSZP): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! Tisztelt Államtitkár Úr! Nagykövet Úr! Nagyon szépen köszönöm a rendkívül felemelő, nagyon őszinte szavait, és ennek megfelelően nyilvánvalóan jó néhány kérdést is feltett, illetve miután a Külügyminisztérium háttéranyagából is jó néhány dologról értesültünk, van néhány kérdésem mindenféleképpen.

Rendkívül fontosnak tartom, hogy a „Három tenger” projektről bővebben beszélt, mert én mindenféleképpen úgy gondolom, hogy ez egy új kezdet, és azt kell mondjam, hogy képileg is a világ három kapuja a közép-kelet-európai térség számára valóban új dimenziót jelenthet mint olyat.

Én 10 éven keresztül az Európai Parlament Közlekedési bizottságában dolgoztam, és ezért is rendkívül hasznosnak tartom és most már értem is, hogy miért annyira fontos a térségbeli közlekedési és szállítási infrastruktúra fejlesztése. Ha esetleg erről tudna bővebben néhány gondolatot mondani, azt mindenféleképpen szeretném megtudni.

A másik dolog, ami rendkívüli módon fontos. Nagyon világosan elmondta és képileg is jellemezte, hogy a transzatlanti kapcsolatok mennyire fontosak, tehát ezért is szeretném tudni azt, hogy mi a véleménye az Orbán-Putyin kapcsolatról, mi a véleménye Paksról - leginkább a hitelszerződésről -, és hogy egyáltalán hogyan értékeli most a lengyel-orosz kapcsolatokat.

Azt is szeretném megköszönni, hogy beszélt az európai szolidaritásról. Én mindenféleképpen úgy gondolom, hogy ez egy olyan ügy, amivel igenis foglalkoznunk kell. Számomra nagyon fontos és az is közös, hogy mindkét országban az Európai Unió iránti tisztelet, elkötelezettség még mindig rendkívül hasznos.

Az a kérdésem, hogy mit tehet együtt a két nép, hogy valóban az európai értékeket, az európai értékrendet meg tudjuk őrizni, és külön köszönet azért a nagyon szép képért, amit a krakkói vásárról mondott, mert én igenis azt gondolom, hogy nagyon fontos az, hogy úgy védjük az állampolgárainkat, hogy ne érezzék azt, hogy

egyébként nagyon jelentős nyomás van rajtuk. Tehát valóban abban a formában, ahogy továbbra is biztonságban érzik magukat.

Úgyhogy én még egyszer nagyon szépen köszönöm az őszinte barátságát a magyar nép iránt; én is hasonlóképpen érzek a lengyelek iránt.

ELNÖK: Nacsa Lőrinc úr, a Kereszténydemokrata Néppárt képviselője!

NACSA LŐRINC (KDNP): Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Tisztelt Államtitkár Úr! Köszönjük szépen a nagyon fontos gondolatokat. Nagyon sok új perspektívát is adott nekünk államtitkár úr.

Nekem két kérdésem lenne. Az egyik nekem is a „Három tenger” kezdeményezés. Ezt rendkívül fontos kezdeményezésnek tartjuk, ugyanakkor látjuk, hogy Brüsszelből, Moszkvából, Berlinből folyamatosan érkeznek aggódo hangok, illetve hogy a gazdasági együttműködésen túl lehet-e szorosabb regionális politikai együttműködéseknek szerepük az Európai Unióban a jövőben, hiszen azt látjuk, hogy a gazdasági együttműködés eredményeképpen mára a közép-európai térség vált az európai uniós gazdasági növekedés motorjává. Ha csak a V4-eket nézzük, akkor az elmúlt időszakban a V4-es növekedés szinte a duplája volt az európai uniós átlagnak. Ezért fontos fenntartani ezt a gazdasági együttműködést, de emellett szorosabb politikai együttműködés is várható-e ezen országok között?

Illetve a másik: lengyel-magyar viszonylatban szeretnék kérdezni. Államtitkár úr mit lát abból a szempontból, hogy a két ország között meglévő kiváló politikai és más kapcsolatokon túl például a fiataloknak, a fiatalok életébe hogy lehet ezt a lengyel-magyar kapcsolatot, lengyel-magyar barátságot valahogyan átadni, hogy a mindennapok részévé legyen, és ne csak a politika vagy ne csak a kultúra vagy ne csak más területeken lássuk ennek nyomait? Köszönöm szépen.

ELNÖK: Gyöngyösi Márton, a Jobbik frakcióvezetője.

GYÖNGYÖSI MÁRTON (Jobbik): Köszönöm a szót, elnök úr. Köszönjük szépen államtitkár úrnak a hosszú áttekintést és azt, hogy így Közép-Kelet-Európa sorsát ilyen történelmi távlatokba helyezte, és a népeink küldetéséről is ilyen szépen szólt.

Köszönöm azt a geopolitikai áttekintést is, amit adott, és a kérdéseim is alapvetően geopolitikai természetűek. Jelenleg azt látjuk, hogy az Európai Unió, amit valóban Lengyelországban és itt, Magyarországon is óriási értéként értékelünk és az európai uniós csatlakozást is értéként éljük meg, mindazonáltal azt látjuk, hogy elképesztő kihívások előtt van az Európai Unió.

Van a külső migráció, aminek látható jelei vannak. Van egy nagyon komoly belső elvándorlási hullám a perifériáról a magállamok irányába, ami egyfajta belső migrációt eredményez. Van egy nagyon súlyos demográfiai válság az Európai Unió szinte minden nemzetállamában. Gazdasági értelemben - bár itt valóban vannak különböző eltérések nemzetállamok között - azért azt látjuk, hogy globális szinten az európai gazdaságok versenyképességi szempontból nagyon komoly kihívás előtt állnak.

Van egy biztonságpolitikai kihívás, amire államtitkár úr is kitért, és van talán a legaggasztóbb az összes válság közül az értékválság, amiben az Európai Unió egésze szenved, és ebben talán valóban Közép-Kelet-Európának van muníciója. Tehát nagyon érdekes ezt így megélni nekem, aki nem sokat élt a szocializmus időszakában, de a szocializmus és a kommunizmus teljes nihilizmusa mintha itt jobban konzerválta volna az értékeket, mint a liberalizmus Nyugat-Európában.

Nem tudom, hogy ez-e az oka, de valamiért így van, tehát valahogy Közép-Kelet-Európának, a posztszocialista világnak még mindig több köze van az európai értékekhez, mint a nyugat-európai országoknak.

De az igazi kérdés számomra az, hogy ebben a többpólusú világrendben, amelyben Kína gazdaságilag, Oroszország katonai szempontból, az iszlám világ részben gazdasági, részben demográfiai, részben más szempontból, de nagy nyomás és kihívások elé helyezi Európát, hogyan képes ebben a többpólusú világrendben Európa egyfajta önálló arculatot felmutatni és egyfajta önálló tengelyként megmutatkozni. Mert a második világháború óta mind gazdasági, mind biztonságpolitikai, mind geopolitikai szempontból Európa mintha az Amerikai Egyesült Államok gyámsága alatt lenne. Haszonélvezői vagyunk az Amerikai Egyesült Államok gazdasági, katonai hatalmának, de az látszik, hogy ha Európa nem képes valamilyen szempontból a saját lábára állni, akkor itt, ebből a nagyhatalmi csatározásból az európai nemzetállamok és maga Európa is vesztesként kerülhet ki. Nem látom, hogy Európának ebben a jelenlegi helyzetében van-e komoly jövője. Nem képes a saját lábára állni, és az európai uniós intézmények, amelyek az elmúlt évtizedekben alakították Európa sorsát, nem nyújtanak túl nagy segítséget ezekben a nagyon nehéz időkben.

Van egyfajta vita a föderalizmus kontra nemzetállami, nemzetek Európája koncepciója között, de valahogy berekedtünk a kettő közé. A föderalizmus nem lehetséges, mert nincsen közös európai identitás, amiben meg tudnánk mindannyian egyezni, még a keresztény gyökereinket is tagadjuk. A nemzetállamok kérdéskörét a globalizmus alapvetően felülírta. Már nehéz nemzetállamokról úgy gondolkodni, mint a XIX. században gondolkodtunk. Már nem lehet csak és kizárólag a saját nemzetállami keretek között gondolkodni. A fiataljaink elvándorolnak, a nemzeti tőke mozog, külföldi befektetők az országainkba érkeznek, befektetnek, tehát kinyíltak, kitégultak a határok, és a nemzetállamiság koncepciója is alapvetően megváltozott. Van egyfajta deadlock, tehát ilyen se előre, se hátra állapot, amiben Európa jelenleg leledzik.

Államtitkár úr, hogyan lehet ebből kitörni? Tehát Európának mi az útja, mi a megoldás erre? Mert úgy látom, hogy sem a föderalizmus irányába - amit az Európai Unió lefektetett egyfajta célként - nem vezet út, hiszen nincsenek meg a közös alapok, és vissza a középkori nemzetállamiság koncepciója felé sem vezet igazából út. A kettő között kellene valamilyen konstrukcióban megtalálni azt a lehetőséget, amiben Európa ebben a többpólusú világrendben valahogy azért a saját lábaira tud állni, és természetesen a szövetségi politikán keresztül biztosítani a saját túlélését. Ennek a paradoxonnak a feloldására szerintem szükség van. Ez az egyik kérdésem.

A másik pedig Ukrajnára vonatkozik. Ukrajnában is azt érezzük mi, magyarok, és nagyon jó, hogy lengyel barátainkkal tudunk erről a kérdéstről beszélni, ugyanis ott nagyon hasonlóan tekinthetnek ezekre a kérdésekre, hiszen Lengyelországnak ugyanúgy, mint Magyarországnak, van számottevő kisebbsége, amely a jelenlegi Ukrajna területén él. Mindkettőnk történelme szorosán kötődik Ukrajnához, összefonódik Ukrajna történelmével. Nekünk a kisebbségek kérdése - azoké a kisebbségeké, akik magyar részről Kárpátalján élnek - számunkra abszolút prioritást élvez. Az, hogy az ukrán állam, az ukrán kormány mennyiben tudja érvényre juttatni vagy mennyire tudja biztosítani az ottani kisebbségek kollektív jogait - legyen szó nyelvtanulásról, oktatásról vagy bármi más kérdésről, nemzeti szimbólumok használatáról -, számunkra létkérdés.

Ez egybevág alapvetően az európai és a nyugati értékekkel is. Tehát ez a kisebbségek védelméről szól, ami egy ősi európai jog és egy érték. Mi ennek a védelmében lépünk föl a saját kisebbségeink oldalán. De úgy látom, hogy vannak

olyan nagyhatalmak, akik ezeket az értékeket bár gyakran hangoztatják, de alárendelik bizonyos geopolitikai törekvéseknek, például az Amerikai Egyesült Államok részéről is azt látjuk, hogy Ukrajna kérdése geopolitikai szempontból sokkal előrébb sorolódik, mint a kisebbségek védelmének és az értékek védelmének a kérdése. Ezt a paradoxont is szeretnénk feloldani, és kíváncsi vagyok arra, hogy államtitkár úr ezt a kérdést hogy látja. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönjük szépen képviselő úr. Végül Zsigmond Barna fideszes képviselő következik.

DR. ZSIGMOND BARNA PÁL (Fidesz): Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Államminiszter Úr! Államtitkár Úr! Nagykövet Úr! Én is szeretném megköszönni miniszter úrnak ezt a kitűnő előadást. Egy picit az egyetemi előadásokra emlékeztetett engem, hiszen egy nagyszerű rendszert vázolt, és külön köszönöm, fel is jegyzeteltem magamnak, úgyhogy valóban egy nagyon átfogó és koherens képet adott arról, hogy hogyan is áll össze ez a mi kis közép-európai világunk a nagy világrendszerben, úgyhogy külön köszönöm.

Számomra is nagyon fontos a szabadság, ahogy ezt ön is említette. Én is 18 éves koromig Romániában éltem egy diktatúrában, és mindennél fontosabb, hogy 1990 után számunkra megadatott a szabadság, és az egy hatalmas érték ma is, ezt óvnunk és védenünk kell.

Itt térnék rá Ukrajnára. Az előbb Gyöngyösi képviselőtársam érintette a kérdést. Én is egy kicsi ellentmondást látok akkor, amikor biztonságpolitikai szemüvegen keresztül nézzük a magyar-ukrán viszonyt. Számunkra ez egy alapjogi demokrácia kérdése, ha úgy tetszik rule of law kérdése, hogy Ukrajnában nincs demokrácia; számonkérhető-e az, hogy mi történik ma Ukrajnában nemcsak a kisebbségi kérdés tekintetében, hanem általában mint demokratikus berendezkedés tekintetében, vagy ezt felülírja a biztonságpolitikai megfontolás? Valószínűleg ez az ukrán vita lényege az európai dimenzióban, ha úgy tetszik, közép-európai dimenzióban is. Erről kérném az álláspontját. Utalt rá, hogy ez egy kényes kérdés, és az előadásában ezt nem érintette. Jó volna, ha erről tudnánk egy picit beszélni.

Ehhez kapcsolódik az, hogy számunkra, magyarok számára értelemszerűen külön kiemelt szempontot jelent az, hogy magyarok élnek Ukrajnában, és az ottani magyar kisebbség kérdése fontos számunkra. Talán hallott róla, hogy volt a Minority SafePack kezdeményezés, ami arról szól, hogy az Európai Unió intézményrendszere is foglalkozzon a kisebbségi kérdéssel. Számunkra fontos lenne az, hogy az Európai Unió ne csak a migrációval foglalkozzon, hanem az őshonos európai kisebbségekkel is. Ebben kérném az álláspontját, véleményét, illetve számítanánk, ha úgy tetszik, ebben a kérdésben Lengyelország támogató álláspontjára is. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Hadd adjam meg a szót először miniszterhelyettes úrnak, ha szólni kíván, azt követően pedig újra államminiszter úrnak.

MAGYAR LEVENTE államtitkár (Külgazdasági és Külügyminisztérium): Köszönöm. Nagyon rövid leszek, mert mindannyian az államtitkár úrra vagyunk kíváncsiak és nem másra.

Ami Oroszországot illeti, nagyon fontos kérdés annak a megállapítása, hogy miként lehet a közép-európai valóságot elfogadva, a közép-európai politikára ható kényszereket elfogadva megtalálni azt a módját a külpolitizálásunknak közösen és egyénileg, ami összhangban van a nyugati elkötelezettségünkkel, de nem dugjuk a fejünket a homokba azzal kapcsolatban, hogy hol élünk és kik a közvetlen

szomszédaink, és milyen nagyhatalmak vonzáserejének, gravitációs erejének a metszéspontjában helyezkedünk el. Ez Magyarország Oroszországhoz való viszonyának a kérdését veti fel, amit mindenféleképpen magyaráznak külső partnerek, és tudjuk, hogy ez egy olyan kérdés, ahol beszélgetnivalónk van lengyel barátainkkal. Kérdezném én is, megerősítve a képviselő asszony kérdését, hogy államtitkár úr hogyan látja ezt a kérdést. Reméljük, hogy nem olyan drasztikusan és nem olyan fényben, ahogyan egyébként ezt sokszor még lengyel barátainktól is halljuk.

A másik felvetnivalóm az, tisztelt államtitkár úr, hogy mi tud keretet adni azoknak a regionális léptékű fejlesztéseknek, amelyekről ön is beszélt és amelyek elmaradtak az elmúlt harminc évben? És mivel az elmúlt harminc évben nem történtek meg, ez azt jelenti, hogy soha nem történtek meg, mert előtte hogyan kerülhetett volna erre sor. Tehát a mai napig olyan létfontosságú infrastrukturális korridorok hiányoznak a rendszerünkől, ami nélkül nem tudunk Közép-Európáról mint létező egységes valóságról beszélni.

Amíg Közép-Európa politikai értelemben meg a szívekben létezik, addig Közép-Európa, mint gazdasági valóság, mint koherens egység nem létezik. Ezen változtatnunk kell, mert mikor máskor, mint egy ilyen történelmi pillanatban, és olyan kormányok alatt, amelyek elkötelezettek az egymással való együttműködés iránt. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Miniszter Úr!

Krzysztof Szczerski válaszai

KRZYSZTOF SZCZERSKI államtitkár, a Lengyel Köztársaság elnöki kabinetjének vezetője: Köszönöm szépen az összes kérdést. Annál is inkább, mert úgy vettem, hogy a teljes politikai, pártpolitikai paletta itt van, tehát volt alkalmam mindenféle párt véleményét kiérezni a kérdésekből.

Igyekszem minél rövidebbre fogni a válaszokat. A „Három tenger” kezdeményezésről: egyetértve miniszter úrral, az az érzésem, hogy ma megvan az a politikai momentum, az a személyügyi momentum: a mi országaink hatalmi többségét azok az emberek képviselik, akik megértik az idők szavát. És ezt a momentumot ki kell használnunk.

A kontextus világos. Jön az új európai uniós költségvetés, és ebből jól tudjuk, hogy a strukturális alapok felosztása jóval nagyobb kihívást jelent Európa e részei számára. És mi ebben a költségvetésben sikerrel akkor járunk, ha képesek leszünk közös projekteket felmutatni. Egyre nagyobb közös projekteket. De erre rá kell készülnünk. Ez a gyakorlati jelentősége a „Három tenger” országai ötletnek.

Másrészt pedig az eddig érkező és ezután valószínűleg nem érkező európai pénzeket valamivel tudnunk kell pótolni. Ugyanis pénzre van szükség ahhoz, hogy infrastrukturális fejlesztéseket hajthassunk végre. Ezért keressük az amerikai meg az ausztrál nyugdíjalapoknál a pénzeket, hogy hátha ők ide befektetnek. És idetartozik ugyanúgy a kínai befektetési javaslatok mérlegelése.

De ennek csak akkor van értelme, ha a nemzeti kereteket meghaladó projektekről beszélünk, mert a nagybefektetők szempontjából két lengyel város összekötése - pedig Lengyelország nem egy kis ország - nem egy befektetés, mert hangyányi; de Észtországot Bulgáriával összekötni már egy kicsit megmozgatja a fantáziájukat. Ma ilyen időket élünk, így kell gondolkodnunk, és itt nemcsak valami politikai eszme működik, hanem ez egy hallatlanul gyakorlatias instrumentum akar lenni. A hiányosságok pedig óriásiak. Krakkóból Budapestre több mint 5 órát tart az autópálya. Ma már megszűnt a kilométerben számított távolság. Időben számoljuk.

Lehet gyorsabban is, természetesen, de én szabálykövető sofőr vagyok. Úgyhogy mindig betartom a KRESZ-t.

Nos, tehát ez a reális távolság: 5 óra, és nem 300 kilométer. Ezek azok a dolgok, melyeket mindenképpen le kell tudnunk győzni investíciók útján. Ugyanez az energetikában. Az energetikai infrastruktúra építése lehetővé teszi számunkra, hogy válasszunk. A közép-európai piacról senkit nem húztunk még le a gázszállítások tekintetében, de szeretnénk mi választani: mennyit és kitől vásárolunk.

Mai állás szerint; az elnökünk mondta egyszer az orosz gáz áráról: Lengyelország többet fizet az orosz gázért, mint a németek. Erre mondta az elnökünk, hogy ez nem olyan, mint az Operaház, hogy minél közelebb ülsz a színpadhoz, annál drágább a jegy. *(Derűtség.)*

Másként kellene csinálni. Tehát mi azt szeretnénk, hogy választási lehetőségünk legyen. És ezért van az infrastruktúrára, a csatlakozásokra, az interkonnektorokra, a cseppfolyós gázt fogadó állomásra Swinoujsciében szükségünk, hogy meglegyen az a tudatunk, hogy majd én eldöntöm, hogy kitől mennyiért és mennyit veszek. Ezt szolgálná a „Három tenger” országai ötlet, hogy mindenki érezze a gazdasági döntésének a szabadságát.

Végül pedig valamelyikük mondta, nem emlékszem, hogy melyikük kérdése volt: a '90-es évek után, amikor a gazdaságban ránk kényszerítettek egy olyan gondolkodásmódot, hogy mi egymás vetélytársai vagyunk, ezzel azt akarták elérni, hogy mi majd egymást kivégezzük gazdaságilag, mert versenyeztünk a nyugati investíciókért; amikor jött a szlovák autógyár, akkor sírtunk, hogy miért nem Lengyelországban; amikor Észtországba vittek befektetéseket, akkor miért nem hozzánk?

Valaki ült egy halom pénzen, és mi, közép-európaiak pedig egymásba haraptunk jó nagyokat bele, hogy na, most ki tud abból a tortából nagyobb szeletet magához odaszedni. Ő volt komfortos helyzetben, nem én. Tehát úgy kell elkezdni gondolkodnunk, hogy mi igenis egy piac vagyunk.

És ha meglesz az infrastrukturális csatlakozás; és mint ahogy ön is mondta, mentalitásunkban is legyünk közelebb egymáshoz, hogy a magyarországi befektetés jól jöhet Lengyelországnak, mert lengyel munkások is jöhetnek ide dolgozni, mert hiszen nincs olyan nagy távolság, mert megvan az út.

És ha Lengyelországban valami investíció elindul, akkor átugranak hozzánk a csehek dolgozni, mert hiszen közel vannak. Ha Londonba képesek vagyunk elmenni dolgozni, akkor miért nem tudunk elmenni egész közel egymáshoz? Mert soha nem gondolkodtunk ezen, mert nem neveltük erre a társadalmainkat, mert eszébe nem jutott senkinek, és amikor a fiatalok napi kapcsolataira kérdez, akkor erre kell koncentrálnom.

Ezért kell, hogy az iskolai fiatalságot csereberéljük egymás között, adjunk egymásnak kölcsönösen különféle egyetemeinknek ösztöndíj-lehetőségeket. Legyenek regionális munkaközvetítők határ nélkül; nemcsak belföldről, hanem az egész régióból közvetítsenek: ilyen és ilyen lehetőséged van Lengyelországban, Magyarországon, de nemcsak otthon, nemcsak Lengyelországban, nemcsak Magyarországon, hogy itt az emberek egymás között utazzanak, és ne Londonba járjanak! Ez az egyedüli megoldás.

Még a „Három tenger” országaihoz két rövid dolog, amit nagyon lényegesnek tartok. A „Három tenger” országai az elnökök ötlete volt. A világ e részén az elnökök általában gyenge köztársasági elnökök alkotmányjogilag. A lényeg ebben az, hogy ez alakuljon át kormányzati elképzeléssé. Az a lényeg, hogy a kormányhoz tartozó miniszterek kezdjék el vezényelni az ügyet. Az elnökünk is elmondta: ő azt szeretné, hogy itt induljon be a perpetuum mobile, hogy működjön ez akkor is, amikor ő már

ezt nem tartja kézben; működjön önmagától. Ne tudjon arról az elnök, hogy hány dolog történik a „Három tenger” országai koncepción belül, a lényeg az, hogy annak a tudatában legyen, hogy már nélkülem is működik ez. Ez nem személyhez kötődő dolog, ez legyen államok, gazdaságok, üzleti világok és nem 12 személynek a kitalált ötlete. Itt már szükség van a kormányzati belépőkre.

Oroszországi kapcsolataink: ezt én úgy fogalmazom, és ha valaki arra kérdez, hogy mit mondanak nekem ma az orosz-lengyel kapcsolatok, akkor megpróbálok diplomatikus választ adni, mert fenntartjuk a diplomáciai kapcsolatot Oroszországgal, beszélgetünk, tárgyalunk, tájékoztatjuk egymást, de nincs ma elmélyült együttműködés egymás között. Az oka egyetlenség: nem szűntek meg a bizalmatlanságot előhívó tényezők. Egyik sem. Bizalmatlanságban, bizalom nélkül pedig lehetetlen az együttműködés. Az első számú bizalmatlanságot előidéző tényező a szmolenszki repülőgép-katasztrófában keresendő. Ez az a baleset, amelyben a Lengyel Köztársaság elnöke és a delegáció összes tagja - akik a katyáni erdőben rendezett ünnepség helyszínére repültek 2010 áprilisában - meghalt.

Oroszország a mai napig őrizetben tartja ennek a szörnyű balesetnek az összes tárgyi bizonyítékát, nem adott ki egyet sem, és nem akarja kiadni Lengyelországnak; akkor miről beszélünk, milyen bizalomról beszélhetünk? Itt mély bizalmi deficit van, és ezért van, hogy fenntartjuk a diplomáciai kapcsolatokat, de nem többet. Ma az oroszokkal az ENSZ Biztonsági Tanácsában együtt ülünk, tehát a diplomáciai együttműködésnek a napi eseményei zajlanak és működnek, de arra semmiféle esélyt nem látok mindaddig, amíg nem szűnnek meg ezek a tényezők, hogy itt elmélyült együttműködésbe menjünk bele.

Ami pedig a magyar-lengyel-orosz együttműködést illeti, itt legyenek tudatában annak, hogy a magyar-orosz kapcsolatok Lengyelországban is számos kommentet hívnak elő. A válaszom egyszerű: amíg a regionális együttműködésben és az Oroszországgal szembeni szankciók tekintetében együttműködünk, addig semmiféle kifogásom, észrevételem nincs. Megértem Magyarország helyzetét, megértem, hogyan lehet ezt kiolvasni, de számomra a lényeg: az a mese, hogy Magyarország politikája Oroszországgal kapcsolatban eltér a régió politikájától, az számomra semmit nem mond. Itt konkrétumok lépnek életbe, és itt egyszerűen a szankciópolitikáról van szó. Mindaddig, amíg Magyarország a szankció mellett áll, ez egy messzemenő deklaráció. Ez a lényeg számunkra. Én nagyon szeretném, ha ez maradna a magyar politika.

Geopolitikai értékek és összeurópai értékválság - ahogy képviselő úr kérdezte. Nem mehetünk sem a föderatív Európa irányába, sem pedig a nemzetállami irányba, mert mindkét irányban már lezárultak az utak. Ezt a kérdést úgy tudom megválaszolni, hogy valóban a világban, a globalizáció utáni világban ez a klasszikus föderalizáció nem megy. Nem megy a nemzetállami koncepció sem, de ez nem jelenti azt, hogy ez függetlenség. Nem tudom, megkülönbözteti-e a magyar nyelv a kemény nemzetközi jogi megfogalmazást szuverenitás és függetlenség között. Tehát saját politikai céljaimat szeretném megvalósítani, mert ez megtehető egy integráns politikában is, és ezt képviseli az Európai Unió, és ott is lehet független politikát irányítani és megvalósítani, teljesíteni a saját politikai céljaimat. Tovább megyek, annak köszönhetően, hogy az Európai Unióban vagyunk, eszközt kapunk a kezünkbe, hogy jobban tudjuk saját politikai céljainkat teljesíteni bizonyos területeken.

Az európai integrációt fel kell tudni használni a saját független céljaink teljesítéséhez. Ezt teszik a németek, ezt teszik a franciák. Mi miért nem tudjuk tenni? Ők ezt úgy hívják, a német politika az európai uniós politika. Macron elnök úgy beszél, hogy a francia célok egyenlők az Európai Unió céljaival. Miért nem mondhatom én azt, hogy a mi céljaink egyenlők az Európai Unió céljaival? Persze,

lehet függetlenségi politikát csinálni, de miért nem használjuk ehhez fel az európai intézmények politikáját? Csak azt kell tudni, amit legutóbb Trump elnök mondott az ENSZ-ben: hazafias, patrióta politikát folytassunk.

Emlékszem, amikor még Jarosław Kaczyński kormányában szerepeltem, mint kormányminiszter, 2006-2007-ben, akkor külügyminiszter-helyettesként üzemeltem, és amikor elmentünk vagy Kaczyński köztársasági elnökhöz vagy Kaczyński miniszterelnökhöz valamilyen nemzetközi problémát megvitatni, és kértük az állásfoglalásukat, hogy ők hogyan képzelik el, mit tegyünk; amikor referáltunk a helyzetről, mindig megjelent egy kérdés: hol van a lengyel érdek? Tehát erre minden körülmények között fel kellett készülnünk, amikor referálni mentünk, mert ez lesz a kérdés: mi ebben Lengyelország érdeke?

Akkor megkaptuk, és akkor az volt a válasz, hogy tessék a lengyel érdekeknek megfelelően eljárni. Nem arról, hogy mit gondolnak erről Brüsszelben, Washingtonban vagy Moszkvában. Kérem a lengyel érdekeknek megfelelően eljárni. És majd mi utána válaszolhatunk más fővárosok reaklásaira. És ez a Poland First.

De ez visszaköszönhet: Hungary First, aztán itt jön az America First, mert nap mint nap találkozunk ezzel. Nem térnek el egymástól ezek a dolgok. De a kötelesség, hogy a saját érdekeinket mérjük fel és annak megfelelően cselekedjünk. És ennek az érdekeknek az egyik része Lengyelországban biztos, de nyilvánvalóan Magyarországon is az európai uniós odatartozás, és ennek jegyében Lengyelország first. És nem azért, mert itt nincs választási lehetőségünk. Lenne választási lehetőség. A lengyelek úgy döntöttek, hogy európai uniós tagok szeretnének lenni, és ez a mi döntésünk volt. Amíg ezt a választást senki nem vonja kétségbe, addig ez aktuális. Mert ehhez fűződik a nemzet érdeke, Lengyelország érdeke.

Végül pedig Ukrajna. Tudják, a mi szomszédsághelyzetünk is meglehetősen bonyolult. Mi a határainkon kívül élő lengyeleket két csoportra osztjuk. Van a Polónia fogalom. Ezek azok a lengyelek, akik Lengyelországból emigráltak. Ők az egész világban vannak.

És vannak a keleti lengyelek. Ezek azok az emberek, akik ki nem léptek Lengyelországból. Lengyelország változtatta a határait, és ma Lengyelországon kívül laknak. Ezekkel szemben mások a kötelezettségek, mint a Polónia lengyeleivel vagy a Keleten élő lengyelekkel szemben. A Keleten élő lengyelek Litvániában, Belorussziában, Ukrajnában és Kazahsztánban élnek. Kazahsztánba azok kerültek, akiket Sztálinék továbbtelepítettek. Ez megint külön kategória. De Litvánia, Belorusszia, Ukrajna esetében olyan családokról beszélünk, akik nemzedékek óta egy lépést nem költöztek sehova. A helyzetük rendkívüli módon differenciált, de sehol sem ideális a legkülönbélebb okoknál fogva.

Én félig lebergi vagyok, édesanyám Lembergben született, még a lengyelországi Lembergben, tehát ő még Lwówban született. Tehát engem érzelmileg is nagyon érint az egész ukrajnai lengyelség helyzete. De vannak ugyanilyen emberek, akik Vilnius környékéről származtak vagy Grodnóból, Belorussziából. Igyekszünk ezeket a dolgokat minden érintett országgal külön, kétoldalú módon rendezni.

A lecke, a tapasztalat a következő. Amikor nincs közös projekt, legyen az politikai, gazdasági projekt, amely összeköti a két országot, másként szólva amikor a politika a kisebbségi kérdésektől eltekintve tartalom nélküli, akkor sokkalta nehezebb a nemzetiségi ügyekről is tárgyalni. Mert amikor az adott államban rosszul kezelik a mi kisebbségünket, akkor annak semmiféle veszteségokozó hatása nincs, mert nincs miben veszteséget okozni.

Tehát mi megtehetjük azt, hogy a mi nemzeti kisebbségünk helyzetét rontjuk, vagy ő megteheti, mert az semmibe nem kerül neki. Tehát minél kisebb az együttműködés azzal az országgal, ahol lengyelek vannak, gazdaságban, politikában,

biztonságpolitikában, katonapolitikában, annál rosszabb a lengyelek helyzete az adott országban. Minél több közös projekt van, annál inkább kaptunk eszközt a kezünkbe, amikor azt mondtuk, hogy jó, mi hoznánk be tőkét, hoznánk be ezt-azt-amazt, de hogy tehetjük meg, amikor így kezelitek a mi lengyeleinket otthon? Volt egyfajta nyomásgyakorlási lehetőség a kezünkben.

Nem vagyok arról meggyőződve, hogy ez egy univerzális lecke, nem ezért jöttem, hogy én itt bárkit is kioktassak, csak megosztom a saját tapasztalataimat. Persze ezt nehéz legyűrni a közvélemény torkán, mert megint valami vegyesvállalatot építetek, aztán hogy kezelik a lengyeleket? Ez nálunk is előjön. Ezért el kell tudni magyarázni, hogy azért építkezünk ott, hogy mondhassuk azt, hogy vigyázzatok, mert akár be is zárhatjuk, ha rosszul kezelitek a mieinket.

Tehát legyen a kezünkben valami olyan közös érdek, hogy az felhasználható legyen a lengyelség kinti kezelését érintő vitákban. Mondtam, ez a mi tapasztalatunk. Tehát nem univerzális alkalmazhatóság, de mindenképpen úgy döntöttem, hogy megosztom. Megosztom mindenkivel, mert úgy tartom, hogy nem jó az a helyzet, amikor nemzetiségi kisebbségi problémákhoz még elvágjuk az adott országhoz bennünket fűző egyéb csatornákat és szálakat is. Mert akkor én magam fosztom meg magam attól az eszköztől, hogy befolyásolni legyek képes a kinti eseményeket. Ez eltérő lehet. Erre is emlékezni kell, hogy Ukrajnával kapcsolatban tudni kell, hogy most éppen választási kampány indul, és a tapasztalataink arra is utalnak - őszintén beszélek, csak analizálok a helyzetet, nem kommentálok az ukrán politikai helyzetet, de Ukrajnában van egy misztikus, rejtőzködő szavazattömeg az elrejtőzködő nacionalisták lelkében.

Misztikus, ezért mondom, mert soha ember nem látta őket, de a politikai vitában van egy ilyen meggyőződés, hogy van egy nagy csoport választó, akik rendkívül nacionalista módon gondolkodnak, és ezek az emberek kezelhetetlenek vagy ezek a szavazatok kezelhetetlenek. Kezeleni kell megtanulni őket. Ez magával hozza azt, hogy minél közelebb vagyunk a választás napjához, a politika annál inkább jobbra húzódik.

Majd pedig a választásokat követően visszalendül az inga az eredeti állapotába. Szerintem ugyanennek a jelenségnek leszünk tanúi az elkövetkező hónapokban Ukrajnában. Ezt már többször megtanultuk saját bőrünkön, például az ukrán történetpolitikában. Erre nagyon érzékenyen kell figyelni. De mint mondtam, ez a mi leckénk, ez a mi tapasztalatunk, és ennél fogva Lengyelországnak ezek a relációi; nemcsak Litvániával, Ukrajnával, hanem a gyakorlati együttműködés új csatornáit próbáljuk a beloruszokkal is kiépíteni annak érdekében, mert ezek a tapasztalatok már megtanítottak bennünket arra, hogy más területeken potenciálokat kell kiépíteni, hogy ezzel is tudjuk befolyásolni a hangulatokat. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük államminiszter úr gondolatait. Köszönöm képviselőtársaimnak a kérdéseket. Húsz perce vár ránk Latorcai alelnök úr; az IPU-ülés kezdési időpontja ez, tehát sajnos be kell fejeznünk ezt az izgalmas eszmecserét.

Arra szeretném fölhívni a jelenlévők figyelmét, hogy minden, de minden, ami most elhangzott, Krzysztof Szczerski úrnak a ma bemutatandó könyvében, „Az európai utópia” című könyvében benne van. Azt kell mondanom, megírta Szczerski úr azt az európai víziót, amelyet egyébként mi, magyarok is a magunkénak érzünk egyre szélesebb körben, talán mondhatom így, Magyarországon. Mindenkinek ajánlom a figyelmébe ezt a munkát, ezt a könyvbemutatót, ma délután háromkor lesz.

Az ülés berekesztése

Megköszönöm miniszterhelyettes úrnak, nagykövet úrnak és államminiszter úrnak, hogy itt volt velünk. Az ülést berekesztem.

Tisztelt Bizottság! Holnap reggel 10-kor folytatjuk a főemelet 55-ben, és jövő héten, 13-án kedden pedig 11 órakor a bolgár parlament külügyi bizottságát fogjuk fogadni, tehát november 13-a, 11 óra. Kérek mindenkit, hogy írja be a naptárába. Köszönöm szépen. A viszontlátásra!

(Az ülés befejezésének időpontja: 11 óra 22 perc)

Németh Zsolt
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Barna Beáta és Baloghné Hegedűs Éva